

Driemaandelijks Tijdschrift in het Esperanto — Eerste Jaargang — Vierde Nummer — December 1980

Verantwoordelijke uitgever: J. Kerfs, Korte Altaarstraat 1, 2000 Antwerpen

FORUMO PRI FILOZOFIO, KOSMOLOGIO, METAFIZIKO, PARAPSIKOLOGIO, SOCIOLOGIO, K.S.

senpaga ☆ n-ro 4 ☆ **perioda**

• Eldonejo, redaktejo, administrejo: Movado sen Nomo, Korte Altaarstraat 1, B-2000 Antwerpen (Belgio) •

Subtenaj donacoj en formo de ĝiro, monbileto, i.r.k., ĉeko, poŝtmarka serio, folkloraĵo, gramofondisko (popolkantoj kaj -dancoj), libro en Esperanto, ..., estas tre bonvenaj sed neniel devigaj.

LA EPOKO DE L'AMFORO

Ĉu ni troviĝas ĉe la sojlo de tute nova epoko, tiu de la Amforo ['Akvoportisto' laŭ kelkiuj]? Jen demando interesanta ĉiam pli da homoj, kaptitaj de la multaj ŝanĝiĝoj okazantaj en nia tempo. Multaj antaŭdiroj kaj profetaĵoj anoncas la venon de komplete nova civilizo, [tra] transiro akompanata de katastropfoj/ kaj krizosituacioj.

La Epokon de l'Amforo antaŭdiras astrologoj, sed ankaŭ alispecaj homoj kiuj espektas[1] grandajn ŝanĝiĝojn en la venontaj jardekoj. [...] Ekzamenu ni unue la faktojn, por poste ekzameni koncernajn opiniojn de astrologoj.

La ĵusajn jarojn kreskis konscio ke ni staras antaŭ decida fazo en la homsocia evoluo. Sciencoj kaj teknikoj kreis grandiozajn [materiajn] eblecojn (spacegoveturadon, nuklean energion, elektronikan pritraktadon de informoj, aŭtomatizon de fabrikado, ktp.) sed, se ni ne sukcesos manipuli tiujn en taŭga maniero, ili sin turnos kontraŭ nin. Se ni daŭrigos senbride ekspluatadi la naturajn provizojn, malpurigi la vivmediojn, perturbi la biologikan* ekvilibron, senplane antaŭenpuŝi la ekonomikan* kreskon, elspezi frenezajn kapitalojn por armiloj k.s., tiukaze la probablo pri memneniigo fariĝas realminaca. Kaj [tian pereon] ni ŝuldus nur al ni mem...

Jam en 1966 demonstris F. BOERWINKEL per grafikaĵoj ke multe da disvolviĝoj — kiel tiuj de la monda loĝantaro, de informoj, de teknologiko* — okazas tiel eksplode, ke ili rezultigas per sia rapideco vere kritikan situacion novan. Liaj konkludoj: "La faktoj mem montras, ke ni travivas tempon kia estis neniam antaŭe; ke ni ne navigas sur fluorapidiĝo, sed sur akvofalo, kiu postulas de ni nekutimajn [decidojn kaj] agojn por povi travivi tiun ĉi «mutacion de la homaro», tiun ĉi kvalitan ŝanĝiĝon de la homa situacio, sen tro profundaj vundoj". Li plue pledas por disvolvado de iu 'inkluda pensado', t.e. pensado jam ne venanta de limigita homgrupo (lando, religio, raso) sed de la tuta homaro. Ĝi baziĝu sur "la konscio ke la homaro formas envere nur unu [grandan] familion kaj ke oni [jam] ne povas mistrakti iun ajn kunhomon, sen sambate en tiu trafi sin mem".

Deposte, tiu ĉi problemstudo akiris ĉiam pli kaj pli da atento kaj multaj fakuloj kaj komisionoj venis al simila konkludo. Tiel ni legas en la Dua Raporto de la konata Klubo de Romo: "La eblecoj, kiuj ankoraŭ disponeblas al la homaro por eviti gigantan katastropfon[2], fariĝas ĉiam pli malmultaj. Prokrastoj en la decidado inter ankoraŭ restantaj elekteblecoj havos verasence terurajn sekvojn. Nia mondo devas fariĝi kunlaboranta sistemo; se ne, ĝin komplete disŝiros malamo, konfliktoj, militoj kaj krizoj".

Estas do vere ne nur idealistoj, kiuj pledas por alia socimodelo kaj alia mensostato, sed sobraj kaj realismaj sciencistoj. Temas pri ne malpli ol la demando transvivi kiel homaro. **Aŭ** ni detruos nin mem, **aŭ** ni ĝisradike ŝanĝiĝos — [neniu alia alternativo].

Estas cetere ne nur la mediopoluco*, la kresko de loĝantaro, kaj la internaciaj tensioj, kiuj naskas zorgojn. Ankaŭ [kaj eĉ unuavice] la spirita vivo troviĝas en krizostato. La malnovaj fundamentoj de [ĉiuspecaj] religio kaj moralo pli kaj pli falas for. La [kristanaj] eklezioj perdadas sian influon kaj iliaj doktrinoj fariĝis [ĉu esence, ĉu formale] senfortaj. Iuj homoj ĵetas ĉion for rilatantan al religio; aliaj serĉas celon en la novaj sektoj, elkreskantaj kiel fungoj, en orienta mistikismo aŭ en t.n. 'mensovastigado' (kun aŭ sen helpo de drogoj). Vivadon en la moderna industriigita komforteco-ŝtato oni pli kaj pli spertas kiel fremdigan kaj sensencan; multaj iradas kurbitaj

sub 'trostrečiteco' kaj plu ne trovas la rumbojn.
Fariĝas ĉiam pli klare ke la malnovaj formoj malsukcesis kaj ke nova orientigo, nova inspiro urĝe bezonatas. Sed kie troveblas tiu ĉi? Spite la multajn spiritajn fluojn, guruojn, kaj 'revelacojn'*, tio montriĝas pena tasko, en kiu finfine ĉiu devas decidi memstare

Ĉiuj ĉi fenomenoj estas tipaj por transira epoko, dum kiu malnovaj formoj disfalas kaj novaj buntamase trudas sin. Tia epoko ne-eviteble akompanatas de konfuzoj kaj konfliktoj.

Astrologika* ciklo

Astrologoj imputas tiujn ĉi krizofenomenojn al transiro de la Fiŝoj-epoko al la Amforo-epoko. Estas ja tiel ke post proksimume 2160 jaroj la t.n. 'printempa ekvinokspunkto' eniras alian [zodiakan] Signon. Tio ĉi rezultas el eta balanciĝado de la tergloba akso (la 'precesio') kiu ampleksas ciklon de preskaŭ 26 000 jaroj.

Kulturaj ŝanĝiĝoj estas laŭ astrologikaj* konceptoj regataj de tiu ekvinokspunkta progresado. Ĉiu kulturo kuŝas sub influo de difinita zodiaka signo, same kiel ĉiu homo naskiĝas sub difinita signo. Tiele la antikva perza kulturo troviĝis sub la konstelacio Ĝemeloj, dum la antikvaj eĝipta kaj babilona kulturoj sub la konstelacio Virbovo, kaj la malnov-testamenta hebrea kulturo sub la konstelacio Virŝafo. Per la naskiĝo de Jesuo la homaro ricevis novan spiritan impulson[3]. Tiu ĉi evento inaŭguris la epokon de Fiŝoj[4], kies simbolon ni retrovas ĉe la unuaj Kristanoj kiuj rekonis unu la aliajn helpe de tiu ĉi simbolo[5]; krome la apostoloj estis fiŝistoj kaj la episkopa mitro reprezentas malfermitan faŭkon de fiŝo. La zodiaka konstelacio Fiŝoj ja simbolas suferadon, emociojn, karitaton, kaj sinoferon. La lastaj du estas tipe kristanismaj virtoj, kvankam la historiko* de Kristanismo demonstras ankaŭ negativajn aspektojn kiel religimilitojn, persekutojn, maltoleremon kaj dogmemon.

Sed, diras astrologoj, la Fiŝoj-kulturo aktuale regresas, lasante iom-post-iom lokon al nova erao: tiu de Amforo (latine: *Aquarius*). Bedaŭrinde, la transira punkto ne estas ekzakte determinebla; iuj indikas la jaron 1962 (kiam okazis escepta astronomika* konjunkto[6]). Inĝeniero SNIJDERS indikas la jaron 2048, dum Alice BAILEY [konata teozofo] elektis 2117; kaj ankoraŭ aliaj[7]. Sed fakte ne necesas tutpreciza situigo, ĉar la transira fazo inter du eraoj ne okazas subite, de unu tago al la sekvanta, sed ĝi povus ampleksi eĉ plurajn jarcentojn. Tiele la Franca Revolucio, kun siaj idealoj de «libereco, egaleco, frateco», povus esti konsiderata kiel la unua signo de proksimiĝanta nova epoko.[8]

Kion ni rajtas atendi de la venonta Amfora Erao? La koncerna konstelacia signo signifas en astrologiko* ke scioj kaj saĝeco estos verŝataj sur la homaron. Novaj fundamentaj komprenoj sur naturscienca kaj religia terenoj trapuŝos la barojn, flankenŝovante ekzistantajn nociojn kaj dogmojn rigidajn. Gravaj malkovroj faratos, ne nur en la kampo de naturleĝoj (kiaj nuklefiziko), sed ankaŭ en la kampo de la homa spirito. La homo malkovros sin mem, siajn [kaŝitajn] eblecojn, kaj ekkonos sian kosman ligitecon kun ĉio ekzistanta. Sciencoj kaj religio ne staros en malamikaj tendaroj, sed renkontiĝos en [grandega] syntezo.[9]

Unueco

Pliaj trajtoj de Amforo estas unueco, paco kaj frateco. Nacioj kaj popoloj kunkreskiĝos kaj oni plu ne identigos sin kun tiu aŭ alia aparta nacio, raso aŭ religia doktrino, sed lernos pensadi kiel mondocivitanoj. Kunlaborado anstataŭigos internajn konfliktojn kaj konkurencadon.

La leganto sendube nun emos pensi: pli bele ne povas esti. Gi* tamen ne imagu tion tro ekstreme idealisme. Ĉiu epoko havas pozitivajn kaj negativajn aspektojn kaj perfekte ideala mondo probable neniam ekestos.[12] Kaj oni aldone atentu ke Amforo ne povos ne alveni sen lukto. La ekzistanta 'ordo' nepre kontraŭstaros la novajn konceptojn kaj vivmanierojn, kiujn ĝi rigardos kiel minacon. La serĉado de novaj formoj do probable estos akompanata de detruaj okazaĵoj kaj devojiĝoj. Unuflanke aŭguras grandegaj perspektivoj, aliflanke leviĝas timigaj monstroj.

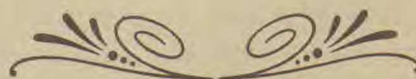
Sed, se ni parade observas disvolviĝojn de la ĵuspasintaj jaroj, ni devas cedi ke tamen detekteblas tendencojn direkte al Amforo. Oni ja komencas ĉiam pli pensadi kaj agadi en internacia amplekso; en la ekonomika* vivo okazadas [grandaskalaj] kunfandiĝoj de entreprenoj — kun nedezirinda trokoncentrigo de potencoj (la multnaciuloj!); oni eksperimentadas pri komunvivado, ktp.

Formiĝadas mondvasta 'kontraŭ-kulturo' aŭ 'subkulturo' kaj precipe inter la junularo oni povas observi ĉiam pli etendiĝantan serĉadon je aliaj vivnormoj, same kiel esploradon de la 'interna spacego' apud tiu de la jama kosma spacego (spacegoveturado). La intereso por temoj kiaj meditado, larĝigo de la konscio, parapsikologiko* k.s. daŭre intensiĝas.

Ĉu efektive ĉiuj ĉi fenomenoj estas kaŭzataj de astrologikaj* influoj, oni decidu ĉiu por si. Sed ĉiel ajn, ni eksterdube staras antaŭ la problemo kiamaniere transvivi nian historikan* periodon kaj krei novan privivindan mondon.

Tiu, kiu komprenas la 'spiriton de la tempo' tial ne spasme kroĉiĝos al ĉio malnova, sed staros kun malfermita menso antaŭ la pozitivaj transformiĝoj, kiuj sin prezentas, kaj eĉ provos kunlabori en la konstruado de nova universala kulturo.

(Tradukita el la nederlanda artikolo de Sef Kicken en *Makrobiotiek der Lage Landen*, Majo 1977).

Plej nekompreneble pri la universo estas, ke ĝi estas komprenebla. A. Einstein

SCIENCO SEN KONSCIENCO

estas ruino por l'animo (Rabelais)

Pli ol 90 % de scienca esplorado kaj de teknologika* progreso destinatas al plene industriigitaj landoj. Pli ol 50 % el la sciencistoj kaj teknologoj estas iel konektitaj al ellaborado de (nov)armilaro. La konfuzite mistordita progreso stagnadas en marĉo de kolosaj vivo- kaj mondoproblemoj. Ĉio devojiĝas ĉar sciencoj kaj teknologiko* estas aplikataj precipe por strikte komercaj kaj politikaj interesoj, por plipotencigo de jam tro fortaj instancoj, je la kosto de paco kaj bonfarto de la monda loĝantaro.

La scienco, kiu ĉion pridemandadis, tiele nun mem fariĝas demandosigno. Ne ĉar oni dubas pri ĝia valideco, sed ĉar oni komencas dubi pri ĝia utileco. Tio kio estas science kaj teknike realigebla ja devas fine esti ankaŭ etike pravigebla, [kaj tio siavice apartenas al religiaj konceptoj]. La hodiaŭa civilizokrizo ŝuldiĝas [grandaparte] al fuŝkontakto inter scienco kaj religio. Kaj tiu fuŝkontakto inter scienco kaj religio mem estas sekvo de fatala eraro. Nur ĉar oni konsideras ilin malĝuste, estiĝas konflikto. Kaj tiu miskompreno reagas en terura maniero kontraŭ homo kaj mondo.

Scienca riserĉado[11] kaj teknologika* disvolviĝado apartenas fakte al religia vokiĝo. Tion oni komence ne bone perceptis. En la 16-a jarcento la unuaj sciencaj malkovroj ŝajnis malfirmigi kelkajn bibliajn rakontojn, [precipe en la parto Genezo]. En reflekso de kredodefendo la Eklezio pugnigis la manojn. Oni pensu pri la proceso de Galileo.

Sur la tiutempa scinivelo oni ja ne tre klare kapablis distingi inter scienco kaj filozofiko*, nek inter la diversaj sciencobranĉoj, eĉ ne inter Eklezio kaj Ŝtato. La relative simplecaj mensostato kaj vivmaniero ankoraŭ ne ampleksis la senfinan multnombrecon je facetoj de la realo. Oni ankoraŭ nesufiĉe ekkonis ke la Biblio intencas ekspliki kaj instrui nur la homan *saviĝ*-historikon, sen formala starpunkto koncerne ekzaktsciencan pensadon, kiu venis ja longe pliposte. Se iu malagnoskas la Biblion pro tiu 'manko', tiu devos konsekvence riproĉi ekz. fizikon ke ĝi ne konsideras la gastronomikan* arton.

Nur hodiaŭ ni perceptas, [aŭ komencas percepti], ke ekzaktscienca esplorado kaj teknologika* evoluado kadras en religio, en la mezuro ke ili koncernas la biblian *mesaĝon* [pri venonta Regno de Dio]. Ĉar, laŭ la Skriboj la homo estas instalita de Dio kiel surtera bienprizorganto. Nome, por esploradi Gian[12] mondon kaj mastrumi tiun, por surloĝadi la terglobon kaj fari ĝin survivinda. Tiel longe kiel sciencoj kaj teknologiko* kontribuas al tiu celo, ili havas religian aspekton, ĉar ili ja respondas al la krea intenco de Dio.

Sed tiukaze ili devas ankaŭ profiti al la individua kaj komuna bonfartoj de ĉiuj homoj. Tial estas necese ke la *tuta* realaĵo, sur ĉiu tereno kaj laŭ ĉiuj aspektoj, estu purscience [t.e. lojale kaj objektiveme] esplorata, sen iu ajn limigo aŭ tabuo. Sed same necesa kiel tiu malfermiteco estas la senso pri respondeco. Scienca esplorado kaj teknologika* evoluigo devas esti morale gvidataj. Aliel, ignorante la Kreinton, ili rezultigos finfine nur ruinojn.

Ĝis nun ili ja ankoraŭ [eĉ se senintence] iel servis la dian planon, konsidere ke ili utilis al 'homiĝo'[13] de la vivo sur Tero. Per multaj facetoj ili tamen restas senreligiaj [kaj eĉ aeteismaj[14]] pro enfunde pekaj intencoj ĉe la esplorado kaj pro eĉ nepre malhumana aplikado de malkovroj kaj inventoj. [La falsaj idoloj de] memglorigo, egoismo, potencavido, elreligis la promesplenan modernan progreson.

Pro tio la fisituacioj en ekonomika* vivo, la fiekspluatado de kolonigitaj* popoloj, la spirita kaj materia] marasmo de miloj da laboristoj [en ĉiuj tavoloj de la socio], la disfalo de iliaj familioj samkiel [konsekvence] de la homa komunumo mem, la detruoj de du grandaj mondmilitoj [kaj de preskaŭ nekalkulebla nombro da 'lokaj' militoj], la senĉesaj terorismaj atencoj kontraŭ individuoj kaj grupoj.

Blinda fido je solbeatigaj scienco kaj tekniko ja estas ĝuste same primitiva kiel blinda kredo je tiu aŭ alia magika* religio. Kiam oni ekvidis ke religio ne konsistigas per si mem miraklan rimedon (por atingi feliĉon], oni komencis espekti' ĉiun bonon far'de scienca kaj teknologika* progresoj. La devojiĝoj de sciencoj kaj tekniko estus multe pli efike kontroleblaj kaj kontrolataj, se ili volus respondi al la Bona Novaĵo ke Dio deziras fincele la feliĉon de homo kaj mondo. Sed por tio necesas, ke la hodiaŭ ĉe multaj [precipe la junularo] vekiĝanta rekonsiderado pri la senbrida 'progreso', instigu nin al konvertiĝo, [al spirita rekonsciiĝo]. Konscia returno al Di-servado metus la akiritajn fortojn kaj rimedojn ekskludе* en la servon al korpaj kaj mensaj bezonoj de la *tuta* homaro.

Por eviti ke riserĉantoj* kaj teknologoj senresponse kondutu aŭ estu misuzataj por kapitalisma aŭ politika potencformado, oni hodiaŭ postulas pli demokratan interkonsiliĝon rilate sciencplanadon. Oni ja konstatas ke la potencavida teknokratismo formas monstran Moloĥon kiu subjugas popolojn. La absoluta potenco de teknokratoj kaj burokratoj estas pli timenda ol la tiraneco de despotoj el antaŭaj jarcentoj. Oni ekkonas ke teknokratismo dismuntas veran demokratismon. Pro tio la protesto de grupoj postulantaj enrigardon kaj kundecidon en la planado de sciencaj eksperimentoj kaj aplikoj, por ke tiuj servu ne al insidaj gvidantoj malantaŭ la kulisoj, sed al bonfarto de la homa socio. Ne por komplete malhelpi aŭ limigi la esplorojn kaj aplikojn, sed jesja por prijuĝi la starigitajn celojn. Kiu aŭ kio profitu el ili?

Kompreneble, tio estas morala demando, koncerne kiun la esploristoj kaj teknologoj kutime ne tiom kompetentas. Tial ili devos doni atenton al la ĝenerala etika konscio, kiu sentas tion kio faras bonon aŭ malbonon al la homoj. Precipe kiam ĝin elformis faksperta moralo.

Tiu etika problemo estas ankaŭ studebla kaj respondebla en strikte humanisma maniero. Se ĝi celas la ĝeneralan homaran bonfarton, sen iu ideologika* antaŭjuĝo, tiukaze ankaŭ Dio ŝatos ĝin; eĉ se koncernatoj tute ne konscias aŭ intencas tion. Sed la

morala respondeco estus nepre pli profunda, sekura, kaj efika, se ĝi vole kaj scie provus akordiĝi kun la dia saviĝoplano pri la kosmo: meti ĉion je servo de la homiĝo[13], fokusante al ties finplenumo en eterneco. Ĉiu sentas kaj scias: tiel ne povos daŭri. Sed multaj plu trompas sin mem. Ĉu ili sobriĝos kaj rekonsciiĝos [antaŭ ol la uragano]?

(Traduko de la nederlanda artikolo "Wetenschap zonder Godsdienstzin" verkita de R.R. en *Kerk en Leven*, Aprilo 1980)

> *Veraj scienculoj estas poetoj kaj imagantoj. Sen ili, scienco ne ekzistus. La aliaj estas librotenistoj kaj spicistoj: ili ja ne malkovras, sed nur enordigas, fajlas kaj reproduktas.*
>
> Satirajo de Paul-Emile Victor

KOMENTOJ DE LA REDAKTISTO

1. **espekti*** — Anst. PIV: ekspekto. Atendi ion en la espero aŭ konvinko ke ĝi realiĝos.
2. **katastropfo*** — Anst. PIV: katastrofo. El normradikoj *kata-* (mal') kaj *stropf-*¹ (turn').
3. Pli ĝuste la apero de Jesuo konsistigus kulminon, ne komencon, de la koncerna pozitiva fazo. Oni ne forgesu ke fazo (duonciklo) komenciĝas ĉe nulpunkto, en kiu la formo de la nova epoko ankoraŭ tute malcertas — escepte de ĝia 'poluseco'. Rilate tiun ĉi turnopunkton, la kulturfilozofo Karl Jaspers, en sia penetrema verko *Vom Ursprung und Ziel der Geschichte* (Pri Origino kaj Celo de la Historiko*), tre detale kaj kohere sukcesis situigi ĝin en la 6-a jarcento A.D.
4. Tiu ĉi interpreto, same kiel la sekvantaj, ne eltenas kritikan ekzamenon, ĉar historikaj faktoj nepre ne subtenas ĝin.
   • Nur Simon-bar-Jonä (la posta Kefas/Petrus), kune kun siaj proksimaj parencoj, estis fiŝisto sur la Lago de Genezaret. Al tiu ĉi unua kerno alliĝis disĉiploj el ĉiuj tavoloj de la hebrea popolo, precipe antaŭaj sekvintoj de Johanes la Baptanto. Kaj Saulus/Paulus, la plej grava apostolo koncerne kristanigon de la 'pagana (eŭropa) mondo' estis teksisto. Do, kvankam estis pluraj fiŝistoj, tio ne rajtigas diri ke la apostola dekduo estis fiŝistaro.
5. • La figuro de fiŝo, kiel sekreta rekonilo de Kristanoj sub la sinsekvaj persekutoj — precipe en la katakomboj de Romo — neniel superis aliajn simbolojn por indiki Jesuon: paŝtisto, ŝafido, panbulo, kruco, ankro, aŭ la monagramo *Chi-Rho*. La elekto de fiŝo krome ne okazis pro iu astrologika* (sub)-intenco, sed simple ĉar la komencliteroj de la helena vorto por 'fiŝo', nome ιχτους, koincidis kun la komencliteroj de la amata nomo: Ιησους Χριστος.
   • Kristanaj episkopoj — ja estante unuainstance de hebrea origino — imitis por sia ofico la solenajn vestaĵojn de hebreaj pastroj. Inter tiuj troviĝis kiel kapovesto la mitro. Nur, anstataŭ prezenti ties bekon malfermita alfrunte, ili turnis ĝin 90°, tiele ke la beko videblis nur deflanke. Tiamaniere estis samfrape simboligata jen daŭrigon de la juda kredo (Malnova Testamento), jen apartigon disde ĝi (Nova Testamento). Oni ne tro haste faru konkludon, nur ĉar ĝi estas alloga por subteni ŝatatan teorion...
6. **konjunkti*** — Anst. PIV: konjunkcio, por plifaciligi verbigon de la radiko.
7. La tre fidinda viziulo Edgar Cayce (mortinta en 1945) antaŭdiris tumultegan transir-periodon de 1958 ĝis 1998, tiele ke la abstrakta limpunkto situus ie en 1978. Nure transira fazo, kiu ampleksus eĉ jarcentojn, certe estas troigo; des pli ĉar la tempo evoluas, ne kiel egaldistanca 'skala' grandeco, sed kiel logaritma grandeco. Alidire: En relativisma perspektivo la valoro de ajna tempunuo ĉiam plialtiĝas; unu 'jaro' en kosma komenciĝo de la tempoj povanta facile egalvalori nur unu hodiaŭan 'minuton'. Supozeble, la aŭtoro prenis apogon je la *Juga*-nocio de Hindismo, en kiu la 'granda rado de la vivo' turniĝas nur unu fojon en multnombraj jarcentoj.
8. Envere la 'idealoj' de la Franca Revolucio diskrevis kiel maturiĝinta sangoplena absceso, kies malsanajn originojn oni serĉu pliĝuste jam en la Renesanco, kiam finiĝis la asketa kaj religiema suprengrimpado de okcidenta kulturo (pozitiva historika fazo de la spirito) kaj komenciĝis la hedonisma kaj materialisma malsupreniro (negativa historika fazo de la karno) ĝis kulmino en nia propra epoko. El tiu perspektivo, oni rajtas nomi la aktuale (re)naskiĝantan tendencon 'neo-spiritecisma'.
   Kompreneble, tiu periodo signifis kompletan reorganizon de la ĝis tiam validanta socia strukturo, rompante la aristokratan regadon, kiujn ideon kaj multajn konsekvencojn disvastigis tra tuta Eŭropo la konkeroj kaj reformoj de Napoléon. Sed, se temi pri historika subflua kurento en formo de sinusojda* ciklo, tiu ĉi periodo povas el ĝenerala *kultur*historika starpunkto konsiderati kiel aldona (harmona) ciklo malpli grava ol la portanta (fundamenta) ondo.
9. **syntezo*** — Anst. PIV: sintezo. El normradiko *syn-* (kun) kaj universala radiko *tez'*.
10. La aŭtoro tute neglektas la ideon pri kaj kredon je restariĝo de iu paradiza stato en la fino de la tempoj, kiun esperon nutras kaj proklamas ne nur la kristana religio, sed multaj aliaj religioj, kaj eĉ la senreligia Marksismo (senklasa socio). Cetere, la ĝenerala evoluo kuras al daŭra pliperfekteco (pli efika organizado) spite ĉiujn rebatojn kaj mispaŝojn pro homa egoismo, tiele ke ĝi ne povas ne atingi iun fazon de nepra perfekteco — la punkton Omega de Teilhard de Chardin. Almenaŭ... se ni antaŭe ne neniigos nin mem!
11. **riserĉi** — Esploradi kaj elprovadi por fari novan malkovron, inventon. Angle: *research*.
12. **gi** — Pronomo sen seksa specifo,, sed rilatanta al vera personeco, ne al besto.
13. **homiĝo** — Nocio de la franca jesuida filozofo Teilhard de Chardin, laŭ kiu la universo evoluas plankonforme ekde nura materio (geogenezo) trans vivantularo (biogenezo) ĝis memkonsciaj estaĵoj (noogenezo), kiu lasta fazo mem kulminas en apero de iuspeca superhomeco (la punkto Omega).
14. **aeteismo*** — Sendieeco; anst. PIV: ateismo. El normprefikso *ae-* (sen), normradiko *te-* (di') kaj universala sufikso -ISM (kutimo, movado, k.s.).

homo sen DIFEKTOJ estas homo NENATURA

Mi konas tiajn homojn, kiuj disponas pri troige granda memfido, pretas kritiki ĉiun ajn, scias ĉion plej bone, pretendas perfekt-econ. Kiam spite okazas al ili fuŝpaŝo, ili tutsimple transplantas la kulpon pri ĝi sur proksimulojn. Tia konduto ŝajnas al mi sufiĉe *ne*-natura kaj afekta; ĝi demonstras spiritan ne-maturecon, mankon je memkono kaj memkontrolo.
Kontraŭe, mi konas kelkajn homojn, kiujn mi ege admiras kaj kiuj impresas tre nature, ne nur mense sed ankaŭ en sia irmaniero, mimiko, movoj kaj tiel plu. Ilia plej granda kvalito ŝajnas al mi ke ili ne emas kritiki aliajn homojn. Ili mirige bone pretas akcepti la proksimulojn tiaj kiaj ili estas. Ili ja povas doni konsilojn, sed ne 'fi-kritikas'. Ili malkovras — je ĉiu iom malagrabla ago de iu — la profundan kialon de tia konduto kaj... digestas ĝin. Jen por mi vere naturaj kaj maturaj homoj.
Tial mi proponas iam lanĉi la sloganon: «Homo natura — sen-difekta» aŭ «Ju pli nenatura, des pli da difektoj!». *I.D.*